

Kõrgem Kunstikool Pallas
Fotograafia osakond

Lühifilm „Must-Valge“
Lõputöö

Robi Zuts
Juhendaja: Rao Heidmets

Tartu 2022

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. FILMI TÖÖPROTSESS.....	4
1.1. Filmi Scripti kirjutamine ning ettevalmistus filmimiseks	4
2.1. Filmimine.....	7
3.1. Montaaž	8
4.1. Film lõpptulemuse analüüs	10
2. KAADRITE MÕJU VAATAJALE	11
3. VÄRVIPIMEDUS FILMIS JA ÜHISKONNAS	13
SUMMARY	14
KOKKUVÕTE.....	15
KASUTATUD KIRJANDUS.....	16
LISAD	17
Lisa 1. Kaadritagused fotod	17
Lisa 2. Tabelid, skeemid ja plakatid	24
Lisa 3. Kuvatõmmised filmist.....	27
Lisa 4. Plakat ja Script	30

SISSEJUHATUS

Valides oma ideed, mõtlesin asjade peale millega iga päevaselt tegelen ning mis minus väga suurt huvi tekitavad. Selleks on filmimine ja filmindus üleüldiselt. Olen alati vaadanud filme ning mõelnud, et huvitav kui raske neid ise teha oleks. Väärtustasin alati filme vaadates seda kunsti ja mõtteviisi, mis erinevate helide või kaadrite taga on. Mulle on mulle väga hakanud meeldima video sisude väljamõtlemine ja *scriptide* kirjutamine. Huvi sisu kirjutamise vastu tekkis ilmselt mu igapäevatööst, mis on ka samamoodi filmindusega seotud, kuna paljud kliendid ei tea mis nendes videos olema peaks, pean ma tihti välja mõtlema sisu, mis oleks vaataja jaoks meeldejääv ja mõjuvõimas. Otsustasin esitada endale väljakutse ning proovida teha kuni 20 minutiline lühifilm teemal, mis oleks naljakas ja samas ka inspireeriv. Filmi tegemine annab mulle võimaluse teha midagi enda jaoks ning, mis ei ole juhitud kellegi teise kliendi poolt.

Minu lühifilm räägib värvipimedast poisist nimega Glen, ning talle on meeldima hakanud maalikunstnikust tüdruk nimega Hanna. Filmi käigus on näha kuidas Glen näeb oma sõpradega palju vaeva, et Hannale muljet avaldada ilma, et ta teada saaks Gleni värvipimeduse kohta. Film võtab suurema pöörde, kui Glen saab teada, et Hannal on tulemas suuremat sorti näitus linnas, kus Glen elab, ning kuhu ta ka kutsutud on. See tekitab Glenis paanikat ning nad mõtlevad sõpradega välja erinevaid viise kuidas asjale läheneda.

Filmi tegemise käigus uurin kuidas mõjuvad erinevad kaadrid vaatajale emotsionaalselt ning analüüsin, kuidas neid varasemalt mõnes kuulsamas filmis kasutatud on. Lisaks sellele analüüsin oma kirjalikus osas filmi kirjutamise ning loomise etappe ning kuidas nendega toime tuln, millest puudu jäi ja mis oleks võinud paremini minna. Lõpuks viin ennast kurssi filmis välja toodud peategelase Gleni probleemiga, milleks on värvipimedus. Analüüsin kuidas ta sellega toime tuleb ning kuidas ta lõpuks filmi käigus ennast aktsepteerima hakkab, uurides sealhulgas värvipimeduse probleemi ühiskonnas.

1. FILMI TÖÖPROTSESS

Järgnevas peatükis analüüsin nii ennast kui oma meeskonna tööd filmi tegemise käigus. Räägin võimalikult täpselt lahti, kuidas film sündis ning, mis olid erinevad olulised tegevused, mis ühe filmi loomisega kaasneb.

1.1. Filmi *Scripti* kirjutamine ning ettevalmistus filmimiseks

Kõik algas minu jaoks ideest. Ma teadsin, et tahan kirjutada filmi millestki, mis ma tunnen, et puudutaks inimesi emotsionaalselt. Läbi raskete olukordade, millega inimesed samastuda saavad ja läbi huumori. Proovin vaatajale edasi anda erinevaid olukordi ja emotsioone, mida peategelane filmis tunneb või mõtleb. Minu jaoks on tähtis, et inimene, kes seda filmi vaataks tunneks ära enda jaoks sarnaseid olukordi päriseluga.

Hakkasin filmi sisu aprilli keskel kirjutama, kirjutamine kulges esialgu aeglaselt ning jäin paljudes kohtades stoppama, kuna ei teadnud kuidas ideega edasi minna, kuid nagu igas loomingulises töös, võib motivatsioon tulla täiesti ootamatult. Üks edukamaid kirjutamis sessioone, mis mul oli tuli tegelikult mitte kodus vaid sõbra pool kodust eemal olles. Ma teadsin, et selline istumine tuleb ning oli ka teada, et nende plaan oli muusikat teha. Teadsin juba ette, et sellest võib päris hea koht saada, kus oma filmi kirjutada, kuna tegu on loomingulise keskkonnaga. Kirjutasin selle päevaga 3-4 lehekülge sisu ning tundsin, et see polegi nii raske nagu ma esialgu arvasin. Järgmisest kirjutamisest möödus nädalaid, kuna oma igapäeva töö tõttu ei saanud ma väga palju sellele keskenduda. Mul oli pidevalt tunne, et see kirjutamine ei saa väga raske olema, kuna terve aeg oli mul ettekujutus filmist enda peas olemas, kuid selle kirja saamine osutus raskemaks, kui ma seda ette kujutasin.

Kirjutamise käigus mõtlesin ka pidevalt, et kas idee ja mõte, mis ma tahan vaatajale edasi anda tuleb filmis välja ja kas see on üldse vaatajale huvitav. Need mõtted piinasid mind pidevalt kogu kirjutamise vältel aga ma ei saanud alla anda. Vaatamata nendele mõtetele kirjutasin siiski edasi ning peale järgmist suuremat kirjutamist oli 10. Mail esialgne filmi *script* valmis. Soovisin veel koos näitlejate ja assistentidega *scripti* läbi lugeda, et saaksime veel koos sisu korrigeerida, nii et film oleks parajalt lõbus ja emotsionaalne. Sisu pikkuseks jäi 13 lehekülge ning tundsin, et olen ise sisuga väga rahul (Foto 24). Oli aeg hakata planeerima võttepäevi, meeskonda, partnereid ja võttekohti.

Enne kui filmimisprotsess alata sai, pidin paika panema näitlejad. Nimelt pidin üle kinnitama kõik näitlejad, kes filmis osalevad. Olin neile eelnevalt oma lõputöö filmi maininud, millega nad ka tol ajal kohe nõus olid. Meesnäitlejateks ning sealhulgas ka peanäitlejateks valisin Glen H. Guthani, Lauri Raitari ning Fred Sprenki, kes mängis Risto karakterit. Teadsin, et neil kõigil on näitlemiskogemust just huumori poole pealt. Minu õnneks olid kõik näitlejad siiski minu filmist veel huvitatud, ning sain nende käest vajaliku kinnituse, et on kindlasti nõus osa võtma (Foto 1).

Mul siiski oli üks roll puudu, Hanna. Saatus mängis Hanna näitleja mulle nii hästi kätte, et täiesti uskumatul kokkusattumusel on Gleni tüdruku nimi Hanna ning ta õpib Pallase Kõrgemas Kunstikoolis maalikunsti. Nimelt enne kui ma seda teadsin olin ma filmi üheks karakteriks, kes Glenile filmis meeldib, kirjutanud tegelase „Hanna“, kes on samuti maalikunstnik. Ma ei pidanud kaua otsima, kes seda rolli mängib ning minu õnneks oli ta ka kohe nõus.

Partnerite otsimisel läks mul õnneks hästi ning võtsin ühendust ettevõtetega kellega olen varemgi koostööd teinud. Ettevõtted, kes minu filmi lõpuks varustuse või võttekohtadega toetasid olid Photopoint, Tartu Lõunakeskuse H&M, Jopp Creative, Galerii Pallas, Apollo kino ning JK Üritustehnika. Lisaks partneritele oli mul ka väga palju inimesi, kes aitasid mul partnereid leida, nendega suhelda või aitasid filmis kuidagi muud moodi kaasa. Oli aeg hakata üles ehitama võttemeeskonda.

Meeskonna ehitamisel oli mitu rolli mis vajasid täitmist. Paar kindlat inimest, keda ma teadsin, et annaks filmile palju juurde olid esimesed kellega ma ka ühendust võtsin. Esimene inimene kellega ma ühendust võtsin oli Andero Kalju, keda soovisin A-kaamera operaatoriks kuna olen korduvalt Anderoga koostööd teinud teadsin, et see on ainuõige inimene keda enda meeskonda lisada tema pikaajalise kogemuse tõttu. Andero oli ka meeskonnas liige, kellega mõtlesime koos välja kõikide kaadrite kompositsiooni ning ülesehituse.

Teise kaamera, ehk B-Kaamera operaatoriks valisin Olari Pilniku, kellega olen samuti varasemalt koostööd teinud ning tean, et ta tunneb kaameraid hästi. Partnerite liitumisel tundsin, et asi on muutumas juba päris suureks (Foto 2). Otsustasin võtta endale ka paar assistenti, kes mul võttepäevadel ja enne võtteid asjadel silma peal hoiaks ja jälgiks, et kõik töötaks nii nagu ma olen seda enda *scriptis* ette kujutanud. Esimeseks assistendiks sai Reelika Tammekivi, kelle abiga tegime valmis ajakava ning päevaplaani kogu infoga, mis aitas

meeskonda ja näitlejaid võttepäevadel. Teiseks assistendiks valisin Katharina Kala, kes võttepäeval tegeles logistikaga, tuues meile poest ja partneritelt vajalikke asju ning pidas eelarvel silma peal. Tähtis osa võttemeeskonnast oli ka helimees. Esialgu lootsin selle ameti peale saada Uku Kalmuse, kes on täiskohaga helimees Jopp Creative meeskonnast, kuid kahjuks ei saanud ta võttepäevadel meiega ühineda, kuid sellest olenemata aitas ta mind oma oskuste ja kogemustega järel tootlusel. Helimeheks võttepäevale valisin Andreas Parkseppa, kellega olen samuti varem koostööd teinud. Meeskonda lisandusid veel Joosep Kurm valgustehnikuks, Andrea Margò Rotenberg kaadritaguseid fotosid tegema ning Martin Talmeti esimeseks kaamera assistendiks. 17.05 toimus meil kogu meeskonna ja näitlejatega koosolek, mis kestis minu jaoks 7 tundi. Selle 7 tunni jooksul muutsime veel filmi sisu, tutvustasin meeskonnale oma ideed, põhimõtteid ning eesmärke, mida soovin oma filmiga saavutada ning mis emotsiooni edasi anda.

Lisaks meeskonna ja näitlejate kinnitamisele pidin paar võttekohta üle kinnitama ja käima uurimas, millised need välja näevad. Üks nendest kohtadest, kus filmima pidin oli riidepood. Selleks valisin Tartu Lõunakeskuse H&M poe, kus tänu minu sõbranna Lizett Maandile, kes parasjagu sellel hetkel seal tööl oli, sain loa poes filmida. Teine võttekoht, mille pidin kindlasti kokkuleppele saama oli galerii. Selleks võtsin kohe ühendust Galerii Pallasega. Kellega sain kokkuleppele ilma mingi probleemita, ning seal töötav Reet Pulk-Piatkowska oli igati valmis mind aitama. Korterit sain õnneks meeskonnaliikme Katharina käest ning pingi võttekohaks valisin Toomepargis oleva pargipingi. Sellega olid meie võttepaigad olemas ning valmis.

Viimase asjana pidin enda jaoks selgeks tegema ja kirja panema, kas mul on kõik vajalik varustus olemas. Selleks võtsin ette oma eelnevalt kirjutatud *scripti* ja ajakava ning hakkasin vaatama, kus mul võib olla vaja lisakaameraid, mikrofone või valguseid. Seda lugedes nägin, et valgus on asi, millega mul võib probleem tekkida vaatamata sellele, et suurem osa kaadreid on päeval filmitud. Tänu partnerile Jopp Creative ja Pallase Kunstikoolile sain selle kiiresti lahendatud, ning valgused olid. Kaamera varustust sain nii Photopointilt kui JK Üritustehnika käest, kellega mul on varasemalt head suhted olnud ning kes samuti filmi toetada otsustasid. Ülejäänud varustus, mis filmiks vajalik oli tuli minu või meeskonna isiklikust varustusest.

Kaamerateest kasutasime võtetel *Black Magic Pocket Cinema Camera 6k* (A-kaamera), *Black Magic Pocket Cinema Camera 4K* (B-Kaamera) ning Canon EOS R6 (C-kaamera). Mikrofonidest soetasin endale paar päeva enne võttepäevi Røde NTG5 suunamikrofoni ning sellele lisaks kasutasime nelja nööpmikrofoni. (Foto 3, Foto 4, Foto 5)

Enne, kui suurem filmimine alata sai oli vaja valmis teha filmimise ajakava koos kogu vajaliku infoga, mis võttepäevadel vaja võib minna, mis võttis sellise meeskonna puhul umbes 4 päeva tööd ja arutelusid. Kõige pealt oli vaja kokku koguda info, kus on olemas, mis kellaegadel kellelegi sobib ning ei sobi. Selle ning eelnevalt kirjutatud *scripti* põhjal panime paika filmimise ajagraafiku, päevaplaani, näitlejate riietused, kulude tabeli ning partnervarustuse. (Joonis 1. Ajakava tabel "Must-Valge", Joonis 2. Näitlejate riietused, Joonis 3. Päevaplaan, tabeli vormis)

2.1. Filmimine

Meeskonna ja näitlejate ühise vestluse käigus panime paika, et filmimine peab toimuma 25-26. Mai. See aeg sobis nii meeskonnale kui näitlejatele kõige rohkem. See oli kahjuks minu esialgselt ajakavast väga palju maas aga mul ei jäänud teist võimalust. Esialgselt pidi Risto karakterit mängima Risto Kuuskla, kuid päev enne filmimist jäi ta haigeks ning ei saanud filmimisel osaleda. Pidin sellele kiiresti reageerima, sest Risto karakter oli üks olulisemaid filmis. See tekitas minus korraks väga suure paanika, sest ma kartsin, et peame nüüd 24 tunni jooksul *scripti* ümber kirjutama ja Risto karakteri sealt välja kirjutama. Õnneks oli Fred Sprenk valmis mind kohe aitama ja Risto karakteri ise välja näitlema. Ta õppis filmi sisu ühe päevaga selgeks ning mängis Risto rolli perfektselt välja.

Esimene võttepäev algas kell 8:30 hommikul Lõunakeskuse H&M poest, kus filmisime filmi esimese osa. See läks meie jaoks väga kiiresti ja lihtsalt, sest kõik olid valmis, puhanud ja teadsin mis tegema peab (Foto 9). Samal ajal ehtasid mu assistendid Galerii Pallases üles meie järgmist võttekohta, kus oli vaja üles panna Hanna tegelase maalitööd, ning koordineerida taustanäitlejate tööd ja ruumi kaunistamist. Kell 12 algasid meil võtted galeriis, ning seal lõppes meil filmimine 30 minutit varem, kui ajakavas plaanitud oli (Foto 6, Foto 7, Foto 8). Peale galeriid oli meil väike paus, kust edasi tegime me kiiresti ära bussijaama kaadrid ning liikusime ruttu toome mäe pingi juurde, mis oli ka esimese päeva viimane võttepaik (Foto 10, Foto 11).

Esimene päev oli väga intensiivne, väsitav ja kogu päev oli väga palav, kuid saime esimese päeva võtted paika 12 tunniga, mis oli 2 tundi varem kui esialgu planeeritud.

Teine võttepäev algas väga rahulikult. Alustasime 10 ajal hommikul ning filmisime ära vahekaadrid ja Gleni karakteriga kõik kaadrid, kus ta üksinda oli ning lisaks ka kõik VHS kaameraga filmitud kaadrid. Kell 16:30 ajal saime lõpuks korterisse, kus teadsime, et filmime päeva lõpuni (Foto 12). Korteris filmimine algas meil väga aeglaselt, kuna selleks ajaks oli meil vahel olnud juba päris pikk paus ja inimesed olid väsinud. Alates sellest hetkest kui me korterisse jõudsimel hakkasime me ajagraafikust väga maha jääma, kuna me jäime liiga kauaks kaadreid planeerima. Sõltusime ka palju Fredi töögraafikust, mis tähendas seda, et me saime viimaste kaadritega alustada alles 9 paiku õhtul. Teine võttepäev oli meie kõigi jaoks kõige väsitavam ja kurnavam. Pidin jooksvalt ka filmi sisu muutma, kuna meil sai päevavalgus otsa. See tähendas, et pidime ilusti läbi mõtlema, kuidas filmimise ajaline muutus meie filmi ajalist kulgemist muudab. Proovisime ka olemasolevate valgustega päevavalgust simuleerida, mis tuli tegelikult meil ühes kaadris väga hästi välja (Foto 15). Meil tekkis filmimise käigus probleem, kus kartsime, et olid sassi läinud Hanna ja Glen vahelised sõnumi vestlused. Selle läbimõtleamise peale läks meil umbes tund aega, sest asjad ei tundunud enam loogilised. Teise võttepäeva lõpetasime kell 2 öösel. Korteris filmimine võttis meil kokku 9 tundi, millega olid meil kõik vajalikud asjad filmitud.

Ma jäin meeskonna tööga võttepäevadel väga rahule, kuna peale 2. päeva oli mul endal keskendumisvõime väga väike ja ei suutnud mingitele väikesematele detailidele enam mõelda ning nad olid väga abivalmis kaasa mõtlema ja film ära filmida. Tagant järgi kindlasti, mis ma tunnen, et võiks paremini võinud olla on suurem töö filmi sisuga, eriti kaadrite väljamõtleamise kohapealt. Tundsin võtete ajal, et oleks pidanud kaadrid detailsemalt lahti kirjutama ja läbi mõtlema.

3.1. Montaaž

Montaažiks jäi mul umbes 3 päeva, sest olin selleks hetkeks oma esialgsest ajakavast väga maha jäänud, kuid vaatamata sellele, tänu eeltööle filmi sisu üleskirjutamisel, sain ilusti hakkama. Montaažiks kasutasin monteerimisprogramme *Final Cut Pro X* ja *Davinci Resolve Studio 17*.

Montaaž algas materjali sorteerimisest. Sorteerisin materjali kõik vastavalt võttepäevade, kaamerate ja filmitud stseenide põhjal. See sorteerimine aitas mul montaaži ajal aru saada, mis materjali mul parasjagu vaja leida on (Foto 13). Proovisin ka filmimise ajal enda jaoks uut viisi kuidas montaaži ajal informatsiooni saada. Selleks kasutasin sellist asja nagu *film slate*. Tegu on filmides väga populaarselt kasutatava asjaga. *Slate* peale sain kirjutada mis *Act*, stseen ja võtte mul parasjagu käsil on. Lisaks sellele kasutatakse heli ja pildi sünkroonimisel *Slate* poolt tekitatud klõpsu, mille abil on mikrofone ja kaameraid lihtne sünkrooni viia (Foto 10). Lisaks sellele oli ka väga vajalik jooksvalt kommentaaride kirjutamine, mille abil nägin montaaži ajal millised võtted tulid head ja millised mitte nii head.

Montaaži alustasin kaadrite paigutamisega vastavalt filmi sisule. Panin järjest paika kõik hästi õnnestunud kaadrid ning nendele vastavad heli failid. Heli faile oli igas võttes keskmiselt kolm. Kaks nõõpmikrofoni ja 1 suunamikrofon. Heli ülekuulamisel sain ma päris kiiresti aru, et suunamikrofon võttis heli nii hästi, et ma ei pidanud nõõpe üldse kasutama, kuid see on väga hea asi, millega endale tagavara tekitada. Nõõpe on hea ka paigutada kohtadesse, kuhu suurema mikrofoniga nii kergelt ei pääse.

Montaaži kõige raskem osa oli kaadrite paigutamine ja ajastamine nii, et emotsioon ja mõte tuleks vaataja jaoks ilusti välja. Erinevate nurkade alt filmitud stseene peab läbi mõtlema ning proovima mitu korda, mõeldes ise samal ajal kas see emotsioon, mida ma hetkel proovin edasi anda tuleb ka välja. See paigutamine võttis mul suurema osa esimesest montaažipäevast. Esimese päevaga sain filmi esimese versiooni kokku, saatsin selle teistele vaatamiseks ning mõtete jagamiseks. Minu üllatuseks olid kõik väga rahul juba esimese tulemusega, peale mida ma tundsin kohe, et sellest võib saada väga hea lõpptulemusega film. Esimene päev panin filmi kokku umbes 9h. Mind ennast üllatas montaaži ajal kõige rohkem see kuidas vaatamata pimedale ajale suutsime me ühe valgusega tekitada korteri stseenides päevavalguse. Minu esialgne idee oli filmida seda laua taga, kus on tagant aknast näha, et on päev, kuid ajagraafikust maha jäämise tõttu pidime seda jooksvalt muutma. Päevavalguse saamiseks paigutasime ühe kahurvalguse korteri akna juurde ning peegeldasime seda vastu valgeid seinu, mis hajutas valguse väga hästi laiali (Foto 14, Foto 15).

Varasemalt olen harjunud, et vahekaadreid filmides ei ole heli eriti oluline, siis filmi tehes sain montaaži ajal aru, et oleks pidanud absoluutselt igas kaadris heli salvestama, sest mul oli väga paljudes kaadrites, kus otseselt dialoogi ei toimunud, taustahelid kõik puudu. See tähendas, et ma pidin need kõik ise kokku ehitama, otsides internetist sobivad helid ning muutes nende kõla nii, et nad sobiksid minu filmi. Heliproduksiooniga aitasid mingi montaaži ajal Andreas Parksepp ja Uku Kalmus.

Teine montaažipäev algas helitöötusega, mida tegime Andreasega umbes 4h. Lisaks helile muutsin veel natuke kaadreid ja tegin muutuseid, mis ühisest arutelust tulid. Saatsin ka nüüd uuema versiooni Uku Kalmusele, kes veel omakorda vaatas heli üle ning tegi veel viimased muutused. Kui heli ja kaadrid olid paika seatud oli aeg hakata tegelema värvidega. Video värvitöötlus on asi, mis on minu jaoks pigem uus oskus ning asi mida ma jooksvalt ka õpin. Värvide töötlemiseks kasutasin programmi *Davinci Resolve Studio 17*. Värvigammana otsustasin kasutada pigem selliseid tuhmimaid toone, et näidata vaatajale Gleni värvipimedust, et vaataja saaks aru ning samastuks peategelasega paremini. Kogu värvitöötlus võttis mul umbes 7h, sest ma tihti polnud rahul filmi värvide lõpptulemusega.

4.1. Film lõpptulemuse analüüs

Filmi pikkus jäi ligikaudu 18 minutit koos lõputiitritega. Tegin otsuse ohverdada natuke rohkem filmi pikkust, et kaadrid liiga venima ei jääks ja lõpptulemus ilusti emotsionaalselt välja mängiks. Kahe päeva peale tuli mul materjali 1,12TB ehk 1120GB. Eeldasin enne võtteid, et seda tuleb palju rohkem aga õnneks tuli palju vähem kui ette kujutasin. Eelarveliselt läks mul meeskonna toidu, dekoratsiooni ja muude vajalike asjade peale 105€.

Isiklikult jäin lõpptulemusega väga rahule ning olen nii enda kui oma meeskonna tööga väga rahul. Järgmine kord mõtleksin kindlasti rohkem läbi kaadrite ülesehituse ning salvestaks heli igas kaadris, vaatamata, kas keegi räägib seal või mitte. Samuti keskendus rohkem vahekaadrite peale ning jälgiks rohkem näitlejate öeldud teksti ja mõtleks kas see läheb filmi loogilise kulgemisega kokku. Kujundas filmile ka reklaamplakati, mis valmis 30. Mai 2022 (Foto 23)

2. KAADRITE MÕJU VAATAJALE

Filmi loomisel on peale sisu ka väga tähtis montaažiline oskus ning filmi üldine ülesehitus, sest see on ainuüksi asi, mis tekitab vaatajas vajaliku ja soovitud emotsiooni. Otsused nagu: palju on jäetud kaadrite vahel ajaliselt ruumi, mis helid ja muusika taustaks mängib, millised on värvid ning milline on kaadrite kompositsioon, mängivad filmi kunstilisel ülesehitusel väga suurt rolli.

Kunsti puhul, eriti fotode puhul, näeme palju kuidas osad pildid või värvid tekitavad meis ebamugavustunde või tekitavad meis, mingi kindla emotsiooni, mis me endaga kaasa võtame. Sarnast asja teevad ka filmi kaadrid, kuna film on põhimõtteliselt piltidest kokku pandud animatsioon. Selleks, et anda edasi emotsiooni uurisin tuntumatest või sarnase ideega filmidest kaadreid, millega on samuti emotsiooni edasi antud.

Enne kui oma filmiga võrdlusi tooma hakkasin tahtsin uurida natuke lisaks, miks ikkagi mõned kaadrid rohkem emotsiooni välja näitavad. Üks nendest viisidest, kuidas emotsiooni välja näidata on kompositsioon. Täpsemalt *Filling the frame* e kaadri täitmine. Selle all on mõeldud, et kaader on täidetud mingi kindla tegelase või asjaga, et seda rõhutada, eemaldades kõik temast ümbritseva, mis võib vaatajat segada. David Paterson on oma artiklis väga hästi välja toonud: „Kui subjekt täidab väikse osa asemel kaadri täielikult, on vaatajal palju lihtsam samastuda pildistatud subjektiga emotsionaalsel tasemel,“ mis kinnitab ka minu väidet väga hästi. Kasutasin sarnase kompositsiooniga kaadrit ka enda filmis (Foto 17). (Peterson, 2017)

Teine viis kaadrite emotsiooni näidata on valgus. Valgus rõhutab emotsiooni ning on üks tähtsamaid asju nii fotos kui videos. Tumedamad toonid tekitavad meis müstilisust, hirmu, kurbust ja teadmatust. Heledamad toonid mugavust, õnnelikkust ja heaolu. Kasutasin ka enda filmis seda teadmist väga kindla ideega. Kohas kus Glen on üksinda korteris, ning isa helistab talle järgmisel hommikul (Foto 16). Kaader on filmitud selja tagant ning väga tumedates toonides näidates kurbust ja teadmatust. Sellele järgneb kaader, kus Gleni isa ütleb talle, et alla ei tohi anda. Selle teksti ajal tunneb Glen kus ka tema ei anna alla ja tal tuleb energiat ja enesekindlust ikkagi näitusele minna, sellest ka palju heledamates toonides kaader (Foto 18). (Gróf, 2020)

Kolmas viis on kasutada perspektiivi, see annab kaadrile kõige rohkem vabadust. Liigutades kaamerat filmitavast objektist üles või allapoole tekitab see erinevaid emotsioone. Filmides altpoolt ülespoole näitab see võimu. Filmides ülevalt alla või kaugelt näitab see kui väiksed me maailmas oleme ning tekitab üksindustunnet. Enda filmis kasutasin taolist kompositsiooni kaadris, kus Glen istub üksinda pargipingil teadmatuses mida ta nüüd teeb. Filmisin selle kaadri kergelt ülevalt alla, et näidata Gleni ebakindlust ja otsustusvõimetust (Foto 19). (Gróf, 2020)

Film millest ma inspiratsiooni võtsin oli „Stutterer“, ühtlasi oli see ka film millest ma üldise ideega palju inspiratsiooni võtsin. Tegu on 2015 aastal tehtud lühifilmiga, mis on võitnud palju auhindu oma idee ja toetuse poolest, ning emotsiooni poolest on see väga hästi üles ehitatud. (Stutterer, 2015)

Esimeses võrdluses kasutaksin enda filmis kaadrit, kus Glen vaatab oma VHS kaameraga filmitud kaadreid ning jääb vaatama roosades õites puud. Tahtsin sellega näidata vaatajale, et ta tunneb ennast väga ebakindlalt, et ta värve ei näe nii nagu teised, jättes väga endassetõmbunud mulje. Sarnane kaader oli ka filmis „Stutterer“ alguses, kus peategelane ei suutnud sõnu välja öelda, mis andis kohe filmi alguses teada, et peategelane ei ole õnnelik. (Foto 17, Foto 20)

Teises võrdluses kasutaksin enda filmi kaadrit, kus Glen on oma korteris mõtlemas, mis ta Hannale kirjutab. See on otsustav hetk, kas Glen saab päev enne näitust Hannaga kokku või mitte. Tahtsin näidata kaadriga, et Glen on kurb, teadmatuses ning üksinda. Sarnane kaader oli samuti filmis „Stutterer“, kus peategelane ootab vastust Ellie käest. (Foto 21, Foto 22)

3. VÄRVIPIMEDUS FILMIS JA ÜHISKONNAS

Värvipimedus on asi, millega ma enne lõputöö tegemist väga kursis ei olnud, kuid ma kujutasin ette kuidas mulle, kui loovale inimesele, võib selline probleem olla väga elumuutev. Otsustasin selle kohta rohkem uurida ning tõin selle ka välja enda filmi peategelases. Värvipimedust e daltonismi on mitut varianti ning esineb väga sageli just meestel, kuna tegu on x-kromosoomiga päritava haigusega. Üllataval kombel ei ole tegi väga haruldase haigusega vaid esineb ühel euroopa päritoluga mehel 12st, mis oli minu jaoks uus ja huvitav teadmine. Valisin enda filmis Glenile protanoopia variandi värvipimedusest. Protanoopia on võimetus näha rohelist, sinist, punast, oranži ja violetset värvi. Kui värvipimedale inimesele neid värve näidata näeb ta neid ühtlase hallina. (Haigused ja seisundid, Värvipimedus) (JW.org, 2007)

Filmis proovisin välja tuua vaatajale, mis probleemid võivad olla ühel värvipimedal noorel tänapäeva ühiskonnas. Selleks proovisin ette kujutada millised vestlused võivad olla sellisel inimesel oma sõpradega. Kirjutasin kohe filmi algusesse sisse stseeni, kus tegelane Risto küsib värvipimedat Gleni käest, kumma mütsi ta võtab kas oranži või roheline aga kuna Glen ei tea milline on roheline või oranž siis sellest ka filmis vastav reaktsioon. Gleni karakter on ka oma iseloomu poolest üpris ebakindel sellepärast ka reaktsioon, kus ta ei taha maalikunstnikust Hannale öelda, et ta värvipime on. Ta kardab just, et Hanna võib talle värvipimeduse tõttu kohe ei öelda. Filmis on ka kaader, kus Glen jääb vaatama oma VHS kaameraga filmitud roosade õitega puud, see on puu mida Glen jääb pikemaks vaatama. Ta teab, et see on ilmsel väga värviline ja ilus aga kuna ta ei oska seda nii eristada tunneb ta ennast selle pärast halvasti.

SUMMARY

For my thesis I made a short film titled „Black & White“. This was a challenge for myself, since I've always wanted to make a film like this. The film talks about a colorblind boy named Glen who has caught feelings for Hanna a while ago but has since then not written her anything. As time goes on, they start talking to each other on the internet and soon after he is shocked by the news that Hanna has an exhibition coming up in Tartu. This news causes a lot of panic in Glen and is a turning point in the movie, since he knows he can't tell Hanna that he is colorblind. Glen and his two friends Fred and Lauri start thinking of ways to impress Hanna.

The film turned out to be 18 minutes long and it took two full days to film, not including the editing time. During this thesis I learned a lot about making films, writing scripts and leading a 12 people filming crew as a director. In addition to the film, I also learned about how and why different film scenes and their compositional structures make us feel certain emotions. I also used this knowledge in my own film, really thinking what emotion I want to show in certain scenes. I also introduced myself to the colorblindness in general since it was mandatory for me to get to know the subject when making a film about it. Making this film made me realize how much I like films and making one myself really opened my eyes to new opportunities.

KOKKUVÕTE

Minu lõputööna valmis lühifilm „Must-Valge“, pikkusega 18 minutit, mille käigus ma õppisin palju uut ja huvitavat filmitööstuse kui ka sisuloomise poolest. Filmitegemine on küllaltki aeganõudev ja kõrgelt loominguiline asi. Selleks, et vaataja filmi naudiks peab ka kõige väiksemad detailid perfektselt läbi mõtlema ja teostama. Filmimise käigus hakkasin aru saama, et tegin alateadlikult sisulisi valikuid filmi sisu kirjutamisel, millest sain aru alles filmi valmides. See kuidas erinevad sisu jooned hakkavad kokku tulema ja omavahel tööle, tekitades oma väiksed lood ja kuidas need kogu sisule juurde annavad. Sain enda jaoks uusi teadmisi kaadrite emotsiooniliste väärtuste kohta ning uurisin sealjuures ka värvipimeduse probleemi üldiselt meie ühiskonnas.

Minu eesmärk oli endale väljakutse esitada ning teha oma esimene lühifilm ning see sai ka edukalt täidetud. Olen lõpptulemusega väga rahul, isegi rohkem kui seda esialgu ette kujutasin. Sain väga palju uut kogemust ja tunnen, et leidsin ka endale uue hobi ja huvi, millega nüüd edasi tegeleda. Mul oli väga suur au töötada sellise torema meeskonnaga ning olen kindel, et teen sama seltskonnaga veel tulevikus ka tööd.

Eriline tänu inimestele ja ettevõtetele kelle abil film sündis:

Glen H. Guthan, Lauri Raitar, Fred Sprenk, Hanna Roosimaa, Reelika Tammekivi, Katharina Kala, Andero Kalju, Olari Pilnik, Martin Talmel, Andreas Parksepp, Andrea Margó Rotenberg, Joosep Kurm, Risto Kuuskla, Uku Kalmus, Lizett Maandi, Rao Heidmets, Elisabet Raig, Aron Liiv, Taavo Vellend, Rain Avarmaa, Kristiina Malm, Margus Ivanov

Ettevõtetest:

Photopoint, Jopp Creative, H&M, Galerii Pallas, JK Üritustehnika ja Apollo kino

Film avalikustati 14 Juuni 2022 kell 17:00 minu kodulehele ning Youtube kanalile.

KASUTATUD KIRJANDUS

Peterson, D. (1. Mai 2017. a.). *Emotional content: How does the image make you feel?*

Allikas: Digital Photo Secrets: <https://www.digital-photo-secrets.com/dash/course/critiquing/emotional-content/>

Gróf, P. (7. Detsember 2020. a.). *The Origins of Emotions in Photography*. Allikas: Medium:

<https://medium.com/photo-doj/the-origins-of-emotions-in-photography-b188869aebc0>

Cleary, B. (Režissöör). (2015). *Stutterer* [Film].

Haigused ja seisundid, Värvipimedus. (kuupäev puudub). Allikas: Inimene.ee terviseportaal:

<https://www.inimene.ee/haigused-ja-seisundid/list/haigused-ja-seisundid/varvipimedus/>

JW.org. (1. Juuli 2007. a.). *Mida kujutab endast värvipimedus?* Allikas: Jehoova tunnistajad:

<https://www.jw.org/et/raamatukogu/ajakirjad/g200707/Mida-kujutab-endast-varvipimedus/>

LISAD

Lisa 1. Kaadritagused fotod

Foto 1. Lauri, Glen & Fred. Foto: Andrea Margó Rotenberg

Foto 2. Lauri, Andero, Robi, Olari Foto: Andrea Margó Rotenberg

Foto 3. A-Kaamera (BMPCC6K) Foto: Andrea Margó Rotenberg

Foto 4. Robi & Andreas Lõunakeskuse H&M Poes, Foto: Andrea Margó Rotenberg

Foto 5. A-Kamera (BMPCC6K) koos Photopointist saadad Feelworld 7" monitoriga. Foto: Andrea Margó Rotenberg

Foto 6. Galerii Pallas, Pildi (vasakult) Katharina Kala, Andero Kalju, Olari Pilnik, Fred Sprenk, Hanna Roosimaa, Reelika Tammekivi. Foto: Andrea Margó Rotenberg

Foto 7. Galerii Pallas. Pildil (vasakult) Andreas Parksepp, Hanna Roosimaa, Andero Kalju. Foto: Andrea Margó Rotenberg

Foto 8. Galerii Pallas. Pildil (vasakult) Joosep Kurm, Robi Zuts, Lauri Raitar. Foto: Andrea Margó Rotenberg.

Foto 9. Lõunakeskuse H&M. Pildil (vasakult) Andero Kalju, Fred Sprenk, Glen H. Guthan, Robi Zuts. Foto: Andrea Margó Rotenberg

Foto 10. Tartu Bussijaam. Foto: Andrea Margó Rotenberg.

Foto 11. Toomepargi park. Foto: Andrea Margó Rotenberg.

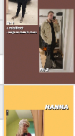
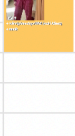

Foto 12. Võtted korteris. Foto: Andrea Margó Rotenberg.

Lisa 2. Tabelid, skeemid ja plakatid

Kuupäev	Päev/Öhtu/Öö	Kellaeg	ACT	Näitlejad	Outfit	Asukoht	Kaamera	Heli	Valgus	Preps	Lisainfo
25.05	PÄEV	08:30 – 10:45	ACT 1	RISTO, GLEN	Risto: Outfit 1 Glen: Outfit 1	Lõunakeskuse HAM	A, B, C	LAV x2, Boom mic, Rode NTG x3, Zoom H6	POLE VAJA	Punane & Roheline müts, Telefon	Filmida et taht: Logo, Kassa, klienti, proovikabiine... Telefoni ekraani võiks olla kell 13:40 lah
	PÄEV	11:00 – 11:45	ACT 8, Steen 2	GLEN	Glen: Outfit 4	Lillpool	A	POLE VAJA	POLE VAJA	Lilled	
	PÄEV	12:00 – 13:30	ACT 8, Steen 3	RISTO, GLEN, LAURI, HANNA	Risto: Outfit 3 Glen: Outfit 4 Lauri: Outfit 2 Hanna: Outfit 1	Galerii pallas	A, B, C	LAV x4, Boom mic, Rode NTG x3, Zoom H6	Paneel + Dome	Hanna maalid, Risto punane müts, Hanna värvipimedase prillid, snikivaagen, joogid, taustanäitlejad, lilled dekoks + lilled glenil	Saalis võib olla veel teisi külalisi
	PÄEV	13:30 – 15:30	ACT 8, Steen 3	GLEN, HANNA	Glen: Outfit 4 Hanna: Outfit 1	Galerii pallas	A, B, C	LAV x2, Boom mic, Rode NTG x3, Zoom H6	Paneel + Dome	Hanna maalid, Risto punane müts, Hanna värvipimedase prillid, snikivaagen, joogid, taustanäitlejad, lilled dekoks + gleni lilled	Saalis võib olla veel teisi külalisi
	PÄEV	16:00 – 17:00	ACT 4, Steen 1	RISTO, GLEN, LAURI	Risto: Outfit 2 Glen: Outfit 2 Lauri: Outfit 1	Busijaama lähedal parkla	A	LAV x3, Zoom H6, boom	POLE VAJA	Risto auto, Kohver, Risto Punane müts	
	PÄEV	18:00 – 21:00	ACT 2 ACT 4, Steen 2	RISTO, GLEN, LAURI	Risto [ACT2]: Outfit 1 Glen [ACT2]: Outfit 1 Risto [ACT 4, S2]: Outfit 2 Glen [ACT 4, S2]: Outfit 2 Lauri [ACT 4, S2]: Outfit 1	Toompargi pink	A, B, C	LAV x3, Rode NTG x3, Zoom H6, Boom mic	POLE VAJA	Me /Hessi Juustuburks x10, Risto punane müts, Telefon	Jhgi piigi asetust LAURI - GLEN - RISTO
	ÖHTU	21:00 – 22:00	ACT 9	RISTO, LAURI	Risto: Outfit 3 Lauri: Outfit 2	Toompargi pink	A, B, C	LAV x2, Boom mic, Rode NTG x3, Zoom H6	POLE VAJA	Mc/Hessi Juustuburks x5, Risto punane müts	Jhgi piigi asetust LAURI - GLEN - RISTO PLAKAT PILDISTADA
26.05	PÄEV	10:00 – 11:30	ACT 7, Steen 1	GLEN	Glen: Outfit 3	Tartu Linn	A, VHS	Rode NTG	POLE VAJA	VHS Kaamera	Kaadrid nii VHS kaamerale kui A kaamerale
	PÄEV	12:00 – 14:00	ACT 7, Steen 2	GLEN	Glen: Outfit 3	Toompargi pink	A, B	Rode NTG	POLE VAJA	Kohviots / Veepudel, Telefon	Jhgi piigi asetust LAURI - GLEN - RISTO
	PÄEV	16:30 – 20:00	ACT 3 ACT 7, Steen 3 ACT 8, Steen 1	GLEN	Glen [ACT3]: Outfit 1 Glen [ACT3/S1]: Outfit 3 Glen [ACT8/S1]: Outfit 4	Korteri	A, B, C	LAV x1, Rode NTG x3, Boom mic, Zoom H6	Paneel + Dome	VHS kaamera, Telefon, Seinakell (17:30), Lauri ja Risto Joonistus	VALGUSEID VÕIBOLLA EI OLE JOPP POOLT
	ÖHTU	21:30 ...	ACT 5 ACT 6	RISTO, GLEN, LAURI	Risto: Outfit 2 Glen: Outfit 2 Lauri: Outfit 1	Korteri	A, B, C	LAV x3, Rode NTG x3, Zoom H6, Boom mic	Paneel + Dome	Big Taty Mac burks x2 (jalali lootamiseks), Telefon, VHS Kaamera, Lauri ja Risto Joonistus	VALGUSEID VÕIBOLLA EI OLE JOPP POOLT

Joonis 1. Ajakava tabel "Must-Valge"

	A	B	C	D	E
1	Näitleja	ACT	Outfit	fits	
2	Glen	1,2,3	Fit 1: õueriided + korteris		
3		7	Fit 2: õueriided + korteris		
4		4, 5, 6	Fit 3: õueriided + korteris		
5		8	Fit 4: galerii + õuriided (mingi jakk lis)		
6					
7	Fred	1, 2	Fit 1: õueriided + korteris + müts		
8		4, 5, 6,	Fit 2: õuriided + korteris + müts		
9		8, 9	Fit 3: galerii + õueriided (mingi jakk lis) + müts		
10					
11	Lauri	4, 5, 6,	Fit 1: õueriided + korteris		
12		8, 9	Fit 2: galerii + õueriided (mingi jakk lis)		
13					
14	Hanna	8	Fit 1: galeriis (värviline/kunstiline/go crazy) + värviprillid		
15					
16					
17					
18					
19					
▲ 20					

Joonis 2. Näitlejate riietused

K- 25. mai	
8 : 00	
9 : 00	H&M (ACT 1)
10 : 00	Galerii prep (Reelika, Kata, Hanna) [9:00-12:00]
11 : 00	Glen lillepoest välja jooksmas
12 : 00	
13 : 00	
14 : 00	Galerii filmimine (ACT 8)
15 : 00	
16 : 00	Galerii koristus
17 : 00	Bussijaam (ACT 4, Stseen 1)
18 : 00	
19 : 00	
20 : 00	Pink (ACT 2 & ACT 4, STSEEN2)
21 : 00	
22 : 00	Pink (ACT 9)
23 : 00	
.....	

N- 26. mai	
8 : 00	
9 : 00	
10 : 00	Tartu linn (ACT 7, Stseen 1)
11 : 00	
12 : 00	Pink (ACT 7, Stseen 2)
13 : 00	
14 : 00	
15 : 00	
16 : 00	
17 : 00	
18 : 00	Korter (Glen) (ACT 3 & ACT 7, STSEEN 3)
19 : 00	
20 : 00	
21 : 00	
22 : 00	Korter (poisid) (ACT 5 & ACT 6)
23 : 00	
.....	

Joonis 3. Päevaplaan, tabeli vormis

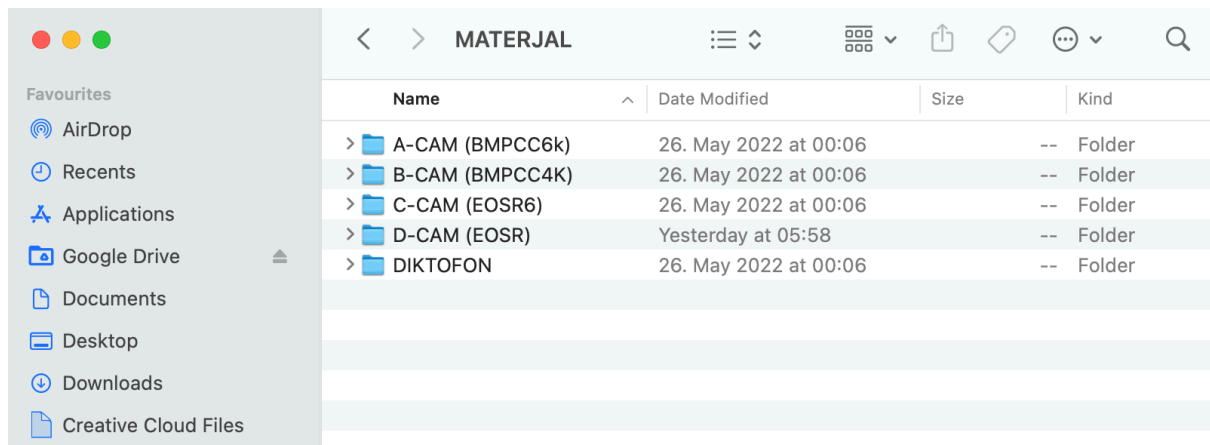

Foto 13. Sorteeritud materjal kaustades

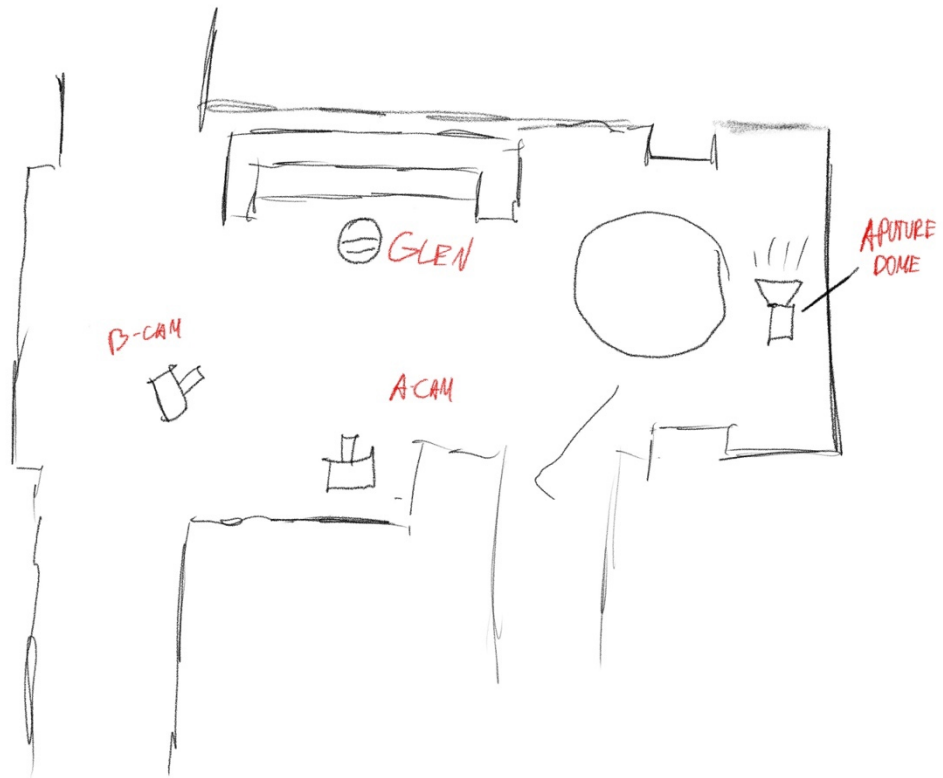

Foto 14. Valgusskeem, KorteriKaadrites

Lisa 3. Kuvatõmmised filmist

Foto 15. Kuvatõmmis, "Must-Valge", Glen korteris diivani ees

Foto 16. Kuvatõmmis, "Must-Valge", Glen Akna ees

Foto 17. Kuvatõmmis, "Must-Valge", Glen VHS kaameraga õues

Foto 18. Kuvatõmmis, "Must-Valge", Glen Akna ees. Stseen 2

Foto 19. Kuvatõmmis, "Must-Valge", Glen üksinda pingil

Foto 20. Kuvatõmmis, "Stutterer" 2015, Benjamin Cleary

Foto 21. Kuvatõmmis, "Stutterer" 2015, Benjamin Cleary

Foto 22. Kuvatõmmis, "Must-Valge", Glen voodi peal üksinda

Lisa 4. Plakat ja Script

Foto 23. Filmi "Must-Valge" Plakat, Foto: Andrea Margó Rotenberg, Kujundus: Robi Zuts

Risto reageerib sellele ja annab "ruska" vms ise naerdes

Lähme käime söömas kuskil?

RISTO
Ma sõitsin, sa teed välja

— ACT 2

EXT. ÕUES PARGIS. PÄEV

Risto ja Glen söövad pargipingil burkse. Ristol uus Roheline / Punane müts peas. Lauri Istekohal on jäetud vaba koht.

Istumine pingil ##
LAURI - GLEN - RISTO

RISTO
Oota sa filmimisega tegeled veel?

GLEN
Jep, mul paps saatis oma ägeda VHS kaamera mulle, me võiks proovida seda mingipäev, kui Lauri ka reisilt tagasi tuleb

RISTO
Mm davai, see võib päris äge olla tegelt.
Võiks mingi roadtripile minna kuttidega. Äkki saad selle Hanna ka kutsuda.

GLEN
Ma ei usu, et ta tuleks. Ta hetkel sõidab oma kunstinäitusega mööda Eestit ringi. Üleüldse ma ei tea kas ta tahab minuga kokku saada pluss ma Kardan veits kui ta teada peaks saama, et ma värve normaalselt ei näe.

RISTO
Okei no vaatame, millal minna saab ja kellega.

Tekib korraks vaikus. Risto vaatab telefonist kella

RISTO
Kuule ma pean minema hakkama, pidin neiuga kinno minema.
Tänks, et mütsi aitasid valida muidud.

GLEN
(naerdes) Käi perse ausalt. Davaika näeme.

Foto 24. Kuvatõmmis filmi "Must-Valge" Scriptist